

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . 3 . . . —
 Negyed évre . . . 1 . 50 .
Egyes szám ára 6 kr

Hirdetéseket
 olcsón közlünk. — Kincstári be-
 lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
Debrecen, Kís.-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamlások intézendők:
Debrecen, Kís.-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentellen levelet nem fogadunk el

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

A nagy áron vett gondolat.

Tagadhatatlan, hogy csak a legközelebbi multhoz képest, sokat haladtunk az eszmék tisztulásában. Emlékszem, hogy néhány évvel ezeiőtt, igen kényes helyzet volt, — felvetni a prot. papok siralmas helyzetét. A közvélemény jó része, azokban a szegény páriákban kereste az okokat. Ha ma a protestantizmus egyetemesen elismeri, hogy a lelkési kar helyzetén javítani kell, hogy ezt még államsegéllyel is és hogy az államsegély elfogadása épen nem jelenti az autonómia feladását: mondom ez már az eszmék tisztulása. Van ugyan még egy töredék, mely azt mondja, hogy a protestáns papság is beállott a reális árral uszók közé, de ezeket nem kell komolyan venni. S ha, — mint a Sárospataki Lapokban is, — *Veterán*, a teológiák elnéptelenedésének okait a régi sajtósági körölmények hiányában keresi, — az csak azt a hatást kelti, mintha valaki a vonat miatt panaszkodó fuvarosokat azzal akarná megbiztatni, hogy hajazzák hát le a vonatot.

De az emberek tisztább látását nem valami véletlen okozta, hanem a jobb idők rendes előzményei. Mindemnap a hajnalhasadás előtt a sötétség legnagyobb. A jobb idöket valóságok szülik, a népszabadságot a zsarnokságok, az erkölcsi tisztulást a mélyságes erkölestelenségek. Kellett, — hogy csak a közel jövőről beszéljek, — lenni, társadalmi osztály-zsarnokságnak, hogy feltűnjék egy másik néprend siralmas volta. Kellett lenni francia Panamának, hogy a képviselők inkompabilitásáról törvényt lehessen alkotni.

A magyar protestáns egyházban is el kellett néptelenedni a teológiáknak, alaszállani a papság színvonalának, ijesztökké kellett lenni a prot. irodalmi viszonyoknak. Szükséges volt, hogy hézagot pótló prot. irodalmi lapvállalatok megbukjanak, a létezők tengődjenek, jajveszkeljenek, szükséges volt, hogy egy a prot. egyház érdekeiért megalakulni kész napi lap létre ne jöhessen, hogy az irodalmi társaság a *lét és nem lét* kérdései felett töprengjen, hogy az u. n. belmissziói siker, melyre ismét a néperkölesők megalakulása miatt kimondhatlan szükség van, — kilátástalan legyen. És mindennek kellett történni az egyházpolitikai törvények életbeléptetése idején, hogy meglátassák, hogy a protestantizmus a reá váró nagy feladatokkal meg nem oldhatja a papság helyzetének orvoslása nélkül. Söt párhuzamban még annak is kellett történni, hogy rendre elfogadjuk az államsegélyt a népiskolákra, a középiskolákra, a tanároknak nézve, hogy a papság államsegélyének gondolata a protestantizmus kebelében kifejezősége, kibékítő legyen.

Söt kellett lenni egy, a gazdagságában, bitorában elbizakodott kath. főpapságnak, mely saját önző érdekeiért szembe száll az államhatalommal, a józan közvéleménnyel. Fel kell támadni az u. n. néppártnak, minden dühöngésével, kath. papi izgatásra, hogy a politikusok is észrevegyék a rongyai alatt is nemesen érző prot. papságot. A dakorománoknak Erdélyben, a pánszlávoknak a felvidéken, hogy kiáltó legyen a kormányok mulasztása, midőn e nemzeti misszionáriusokat meg nem érdemelt figyelemben soha nem részesítették. Ha mindezek a nagy ellentétek élesen kidomborodnak, lehetetlen, hogy szembe ne szökjenek és lehetetlen, hogy a nemzeti politikusokban, a

kormányban is fel ne öbresszék a prot. papság rögtöni gyámolításának kérdését. De mindez nagy áron vett gondolat lesz.

Péter Mihály.

Scholcz Ödön ev. lelkész urnak, Ágfalván.

Mikor egy „Magyar Evangélikus” az „Őr-álló” f. évi 81. számában „Scholcz Ödön, a rettenetes” cím alatt válaszolt Önnek az „Evangélikus Egyház- és Iskolában” ellenem elkövetett förmedvényeire: *) alatt megjegyeztem, hogy én is válaszolok Nagytiszteletű Urnak.

Sajnálom, hogy ezt az ígéretet tettem, mert ha nem tettem, fölmentve érzem magamat attól a hálátlan foglalkozástól, hogy Ön-
 nel hírlapilag szóba álljak. Így kénytelen vagyok megtenni, de önmagam és olvasóim érdekében csak a következőkre szorítokozom:

En Nagytiszteletűséggeddel további polemikába nem boesátkozom, és pedig a következő okokból nem:

1. Ön exkluzív lutheránus; aki gyűlöl mindent és mindenkét, aki nem esküszik a Formula Concordiaera, különösen gyűlölő azonban a kálvinistákat és még ezek közt is legjobban a kálvinista professzorokat. Ambár ugy veszem észre, hogy a professzorokat még akkor is gyűlölő, ha azok lutheránusok. En pedig a protestáns testvériségnek, közelebről a protestáns uniónak vagyok tántoríthatlan híve; lelkemből óhajtom a két nagy magyar prot. felekezet egyesülését s egyébként is a keresztény szeretet, türelem, lelkiismereti szabadság érdekében óhajtok működni.

2. Ön antisemita s elvadult rajongással csügg mintaképén, kitől én felháborodva fordulok el: *Stöckeren*; Önnek szellemi rokonai tehát Ahwardt, Drummond, Luenger, Steiner, Schlesinger, a „Magyar Allam” Lepsényi és Istóczy. En a zsidóban általában embertársamat, a magyar zsidóban honfitársamat látom s becsülettel töreksem arra, hogy a keresztény társadalmaknak velők szemben másfel évezred alatt elkövetett bűneit helyrehozzuk s őket a polgári és politikai jogok egyenrangú osztályosaiávé tevén, tölük a teljes beolvadást és hazafiságot követelhezzük. Örülök, hogy e tekintetben sem vagyok Önnel egy társaságban.

3. Ön hálátlan a soproni ev. teológia s ottani volt tanárai iránt; Önnek minden eszköz jó, hogy őket befektítse. En hálával és kegyelettel gondolok azokra a tanítézetekre, melyekben tanultam s azokra az érdemes férfiakra, kik tanáraim voltak.

4. Nagytiszteletű ur érveinek szegényes voltát, gondolkozásának, eszméinek fogyatékoságát, fanatizmusának gyűlöletességét durva hanggal, művelt társaságban meg nem engedett sértésekkel akarja elpalástolni. Ily „irodalmárokkal” izlésem tiltja bővebben szót váltani.

5. A „Scholcz Ödön, a rettenetes” című cikkekre én azt jegyeztem meg, hogy azt egy kitünő evangélikus férfi írta; ön kétségbe vonja nemesak azt, hogy az illető *kitünő* volna, de azt is, hogy *evangélikus*. En kitünőnek tartom, ön nem — azt hiszem, az illető ezt magára nézve kiváló megtiszteltetésnek veszi. De mindenesetre evangélikus s egyháznak előkelő tagja, — ezt most is állítom. Hazudni nem szoktam, azt jegyezze meg Nagytiszteletű ur magának s ha állításomat nem

hinné, arra csak azt volnék kénytelen mondani „Wie der Schelm ist, — so denkt er”, — „amilyen a madár, olyan a szólása.”

Mindössze az „Evangélikus Egyház és Iskola” általam igen tisztelt szerkesztőjén csodálkozom, hogy oly hangban goromba, durva, lényegében igazságtalan személyeskedéseket, mint az Ön cikkei, minden megjegyzés nélkül engedett lapjában megjelenjen. Szerintem oly tárgyilagos cikkekhöz, melyek névaláírással jelennek meg, nem szükséges szerkesztői megjegyzés; ily kaliberű, ily természetű támadásokhoz igen, ha már egyáltalán méltónak tartotta a közlésre.

Dr. Bartha Béla.

Egyházi élet.

Tájékoztató utasítás a magyarországi ev. ref. egyházak lelkészei és hívei részére.

II. A gyermekek vallása.

14. §. Az 1894. évi XXXII. tez. megfelelő szakaszai eltérően az eddig érvényben levő törvényektől, a gyermekek vallására vonatkozólag eképen intézkednek:

Bevett, vagy törvényesen elismert különböző vallásfelekezethez tartozó házassulók, házasságok megkötése előtt egyszersmindkorra megegyezhetnek arra nézve, hogy gyermekeik valamennyien az atya, vagy az anya vallását kövessék, illetőleg abban neveltessenek.

A megegyezés csak akkor érvényes, ha az kir. közjegyző, kir. jbiró, polgármester vagy főszolgabíró előtt, a megállapított alakszerűségek mellett jött létre (1894. é. XXXII. tez. 1. §.)

Megegyezés hiánya esetén, a gyermekek szüleik vallását nemők szerint követik, illetve abban neveltetnek, a mennyiben ez a vallás a bevettek, vagy törvényesen elismertek közé tartozik (1894. é. XXXII. tez. 2. §.)

Az ilyen módon létrejött megegyezés később csakis az esetben változtatható meg, ha a különböző vallású felek közül valamelyik fél a másik házastárs vallására tér át, úgy, hogy a házasság ily módon egy vallásúak házasságává válik (1894. é. XXXII. tez. 3. 4. §§.)

Ezen törvényben foglaltakkal ellenkező bármely szerződés, terítvény, vagy rendelkezés érvénytelen és semmi esetben sem bir joghatállyal (1894. é. XXXII. tez. 6. §.)

A jelen törvény életbeléptetése (1865. október 1.) előtt kötött házasságokból született vagy születendő gyermekek vallásos nevelésére nézve, azon törvény határozata marad érvényben, a mely ily házasságok kötése idejében hatályban volt (1894. évi XXXII. t. cz. 7. §.)

Az 1868. évi LIII. t. cz. 13., 14., 15. és 18. §§-nak rendelkezései a törvényesen elismert vallást követőkre is kiterjesztve, hatályukban fenntartatnak (1894. évi XXXII. t. cz. 8. §.), — de a 14. §, az 1894. évi XXXII. t. cz. 3., 4. §§-ai értelmében való némi módosulás szerint.

15. §. Minthogy az 1894. évi XXXII. t. cz.-nek 1. §-a olyan, a mely a benne alkalmazott egyenlőségi és a lehető méltányossági elvek mellett is könnyen visszaélésekre szolgáltatna alkalmat és így protestáns egyházi életünk esetleges gyengítésére és hívei számának fogyasztására is vezethetne, azért figyelmes, körültekintő és fáradhatatlan lelki gondozási tevékenységünk kifejtése által oda kell hatnunk mindnyájunknak, hogy az új házaseleknél, mint leendő szüléknél, folyvást ébren és erő-

ben tartsuk az egyházunk iránti szeretetet és tántoríthatatlan hűség érzetét s ez irányban szükséges kötelesség tudatát s különösen egyes vallású házasság kötésénél igyekezzenek a lelkészek a gyermekek vallására és nevelésére nézve oda hatni, hogy egyházunk érdekei mentől nagyobb mérvben biztosítsanak.

Arra nézve, hogy a lelkész biztos tudomást szerezzon a feleknek a gyermekek vallására vonatkozó egyezségéről, egyik alkalom az egyházi összejövetelre való jelentkezés. Egyébként pedig igyekezzenek a lelkészek a polgári anyakönyvbe, illetve a polgári hirdetési könyvbe való betekintés kikérése mellett, legalább havonként egyszer tudomást szerezzon a vallásunk és egyházunk érdekeit illető bejegyzésekről, anyakönyvi tételekről; csak így lesz lehetséges — a felek egyházi bejelentésének elmulasztása esetén is — úgy az egyházunkat illető tételek nyilvántartása, mint esetleg a felekezeti közti ellenőrzés és orvoslás. Ha a betekintés az anyakönyvvezető által netalán megtagadtnak, tételessék ez iránt jelentés az illetékes egyházi főhatósághoz.

16. §. Vegyes házásoknak, gyermekeik vallására vonatkozó meg egyezése, az esketési anyakönyv észrevételek rovatába iktatandó.

17. §. Maga az áttérés az 1868. évi LIII. t.-cz. 3-8. §-ában körülírt módon megy végbe; azonban figyelembe veendő, hogy az egyik házastársnak a másik házastárs vallására lett áttérése által egy vallású házasságává lett házasságban, az áttért szülő nemebeli 7-ik életévüket már túlhaladott, de az 1868. évi LIII. t.-cz. 2. §-ában megszabott életkort még el nem ért gyermekek, a szülők közös vallására csak a gyámhatóság beleegyezése mellett térhetnek át.

18. §. A törvénytelen gyermekek anyjuk vallását követik, amennyiben ez a vallás a bevettek, vagy törvényesen elismertek közé tartozik, ha az anya más bevett, vagy törvényesen elismert vallásra tér át, vagy ilyenbe lép, akkor a 7-ik életévét még be nem töltött törvénytelen gyermekei, az áttért anyát új vallásában követik.

A 7-ik életévét még be nem töltött, kir. leirattal törvényesített, vagy az atya által elismert fiú, az atyának a törvényesített vagy elismerést követő, 6 hó alatt kijelentett kívánságára, az atyának vallását követi, amennyiben ez a vallás a bevettek vagy törvényesen elis-

mertek közé tartozik (1894. évi XXXII. t.-cz. 5. §.) A leány gyermek ez esetben anyja vallását követi.

19. §. Lelenczekre, általában oly gyermekekre nézve, kiknek szülője nem tudatik, az 1868. évi LIII. t.-cz. 18. §-ának azon rendelete marad érvényben, a mely szerint az ilyen gyermekek annak vallását követik, a ki őket felfogadta. Ha lelencz-házba adtak s az intézet valamely vallásfelekezeté, azon felekezet vallásában neveltetnek. Ha ezen esetek egyike sem fordul elő, az ilyen lelenczek azon vallásban neveltetnek, a mely a találás helyén többségben van (1894. évi XXXII. t.-cz. 8. §.)

III. Az egyházi anyakönyvekről általában.

20. §. Az állami anyakönyvekről szóló. 1894. évi XXXIII. t.-cz. intézkedése szerint, a születések, a házasságkötés és halálzási esetek közokirat hitelességü nyilvántartására ezen-tul az állami, erre feljogosított polgári hivatalnokok által vezetett, állami anyakönyvek szolgá-lván, az egyház által eddig, e czélokra is ve-zetett anyakönyvek jövőre tisztán egyházi jel-legűek maradnak, a mennyiben azok, a hit-felekezetünk egyházközösi életében előforduló ilyenmü adatok nyilvántartandó jegyzékét fog-ják tartalmazni.

21. §. Épen ezen oknál fogva, az állami anyakönyvekről szóló tezik életbeléptetése után az egyházi anyakönyvekre való felügyelet, ugy azoknak vezetését és kezelését, valamint elő-fordulható esetekben való kiigazítását illetőleg, a rendelkezési jog kizárólag az egyházi főható-ságot illeti. Az okt. 1-ig vezetett egyházi anya-könyvekre vonatkozólag, az előfordulható ki-igazítást illetőleg, az illető minisztériumnak ed-digi határozata érvényben marad.

22. §. Ugyancsak az állami anyakönyvek-ről szóló törvény 93 §. értelmében a születési és halotti, illetőleg a házassági állami anya-könyvek vezetésének megkezdése előtt vezetett felekezeti anyakönyvek, valamint az azokból adott kivonatok továbbra is közokiratok ma-radván, a megnevezett törvény 94. §-ának ren-delkezéséhez képest, azon törvény életbelépte előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből köz-hitelességü kivonatok, az eddigi módokozatok mellett kiszolgáltatni a felekezeti anyakönyv-vezetők továbbra is jogosultak és kötelesek; a miért azon anyakönyvek körül az eddigi tör-vényes rend és gyakorlat ezutánra is érvényben

marad, s különösen is felhivatnak a lelkészek az idézett törvény 94. §-ának azon büntetőjogi intézkedésére, hogy a mely felekezeti anya-könyvvezető ilyen kivonatok kiszolgáltatását megtagadja, kihágást követ el, és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

23. §. A kereszteleési, esketési és halotti anyakönyvek mellett az áttértek, valamint a kon-firmáltak anyakönyve is pontosan vezetendő. Ott, a hol ezek már eddig is életbe voltak léptetve, az e részben előirt rendszabályok szerint, ahol pedig még alkalmazásba nem vétettek, azoknak vezetésére vonatkozólag az illetékes egyházi hatóság fog intézkedéseket tenni és rendszabá-lyokat megállapítani; de általában felhivatnak a lelkészek, hogy ne elégedjenek meg a konfirmá-lásra való önkéntes jelentkezéssel, hanem gyü-lekezetökben gondos utánjárással írják össze az arra alkalmas életkorúakat, másrésztől szó-lítsák fel a szülőket s illetőleg a gyámokat, hogy utasítsák a növendékeket jelentkezésre; általá-ban tegyék meg a lelkészek a megfelelő intéz-kedéseket arra nézve, hogy a szükséges vallási oktatásban, előkészítésben s konfirmálásban minden növendék részesüljön.

24. §. A törvény és a jelen szabályrendelet által nem érintett eddigi anyakönyvi utasítá-sok, az ezentul vezetendő, tisztán egyházi anya-könyveknél is teljesen érvényben maradnak, megjegyeztetvén itt is, hogy ugy a szokásos díj a régebbi anyakönyvi kiadványokért, mint a rendkívüli lelkészi szolgálatokért megállapi-tott stóla a lelkészeket mindaddig megilleti, a míg ezen ügy rendeztetni nem fog.

(Vége köv.)

Az első segély a magyarhoni ág. hitv. ev. egyházegyetem közalapjából.

Az állami törvényhozás, a sorsjegyköl-ésön-törvény nem valósíthatása miatt vesztett 3 millió tőke jövedelmének kárpótlásául 1894-ben 155 ezer forintot, a tőkének 5 % -ja gya-nánt szavazott meg s azt az 1895-iki költség-vetésbe is felvéve kifizeté, sőt az 1896-ikban is igéri.

Az 1894-ben megszavazott és kifizetett 150 ezer forintból lélekszám arányában 50 ezer frt egyházunknak a közalap gyarapítására adatván, az mint első évi jövedelem a zsinati törvény értelmében a tőkehez esatoltatott. Az 1895-ik évben kapott 50 ezer forintra nézve

T Á R C A.

Kolozsvári levelek.

VI.

1895. nov. 19.

Mit is mondott a kolozsvári Ferencz-József tudomány-egyetem egyik tudós tanára multkoriban a Kolozsvárt idözött kultuszmi-niszternek a kolozsvári egyetem ifjuságáról? Azt mondta, a mint különben nem is tehetett másként, — hogy ez az ifjuság komolyság és szorgalom tekintetében felülmúlja a budapesti egyetemi polgárságot. A tanár annak e kétségtelenül kedvező nézetében kifejezett je-llemvonás nemesak már a megelőző időkben-hanem főként a közelebbi napokban felszínre került antiszemita mozgalmakkor is valónak bizonyult.

A komolyságot különösképen hangsúlyozom, a mint a tanár ur is alighanem erre igyekezett fektetni a főszólyt. Csak figyeljük meg, — habár futólagosan is — a budapesti egye-tem ifjuságának utóbb nem egyszer nyilvánult viselkedését, s aztán méltassuk figyelmünkre a kolozsváriaknak mindezekkel szemben való állásfoglalását: tüstént el lesz döntve az a kérdés, hogy melyik rész tanúsítja inkább a magyar ifjuságnak annyiszor hangoztatott s méltán megkövetelt magatartását.

Ama bizonyos szerencséről leszen szó, a kiről a legodaadóbb buzgósággal sem lehet a hagyományos feketeséget levakarni. — Ne ve-gyek banális hasonlatnak, ha én a mítsem sejtő budapestieket helyezem a szerencsén hátlatlan szerepébe, s a mennyiben ők jelenleg megle-

hetősen „usznak a lében“, előreláthatólag meg is maradnak ebbeli szerepökben. A budapesti Egyetemi-Kör elnöke, — a mint látszik, — jól tudja azt hogy neki, — már csak állásá-nál fogva is — a körömszakadtáig védelmezni kell a saját hivat, akár felel meg az antisem-itismus vádjá a valóságnak, akár nem; de bi-zony egyre-másra gyártott apologiáinak min-denikével csak azt bizonyítja be, hogy ő csak „temetni jött Caesart, s nem dicsérni.“

A kolozsvári egyetem ifjusága, melyről a komolyság és szorgalom szempontjából a főnnebbi elismerő nyilatkozat vala közrebo-csátva határozottan ellentétes álláspontot foglalt el a testvér-egyetem körében lábrakapott antisem-itismussal szemben s egy nemrégiben tar-tott népes gyűlésében a székes-főváros ifjuságának viselt dolgait a megfelelő ke-ménységgel és szigorúsággal elítélte.

Ime, a jellemzetes komolyság igazolva van. S ez a leghelyesebb dolog. Annak a szün-telen való hangoztatása is szép, hogy az egész letterős magyar ifjuságnak kart kellene ölteni egymással az új erodév nevezetes előestéjén, de másrészt azt sem szabad elitélnünk, ha en-nek az ifjuságnak egyik kisebb, de higgadtabb része észre igyekszik téríteni a másik tekin-télyesebb részét, mely rosz fát tett a tüzre; és ha a kisebb rész mintegy ellenőrző szerep-lésbe bo-csátkozik a nagyobb rész baklövéséi-vel szemben. Szóval vannak esetek, a mikor az ős kénytelen észbe juttatni a bátyjának azt, hogy ez valamelyest letért az eléje kitü-zött irányonról s görbe utakon halad. — A kolozsvári ifjuságot már aztán — a legese-kélyebb mértékben sem lehet megróni, — mint azt a budapestiek, lelkiismeretük megnyugta-

tása végett is megese ekedtek — azért, mert egy uton haladva a közvéleménnyel, józan előre látásával a tapasztalt rendellenességeket helyteleníteni bátorokodott.

Azt első sorban el kell ismerni, hogy a székes fővárosi ifjuság vezetői módfelett mes-teriesen el tudják tussolni nem kevés hiá-nyosságukat; a mikor aztán valahogy, csak ugy véletlenül a szeg ki találja ütni a zsákból a he-gyét; nosza, van egy rakás párbaj, a lovagias fiatalság üt egy csomó lyukat a levegőbe s nagy ritkán egymás — lábászarába, — aztán — ismét mély esönd vagyton.

Csak az a szerencse, hogy nem sokáig tarthat, mert —

die Sonne bringt es an den Tag . . .

. . . De hát mit szólunk a protestáns sajtó jelen helyzetéről?

Az már, — sajna! — esepet sem újság minálunk jó darab idő óta, hogy jobb sorsra érdemes egyházi lapjaink alig-alig tengenek, s ha valamelyik közlönyünkről azt hallanánk, — ha már egyáltalában hallanunk lehetne, — hogy az, lassan bár, de mégis csak virágzik: csodálkozva kellene összecsapnunk kezeinket. Bizony-bizony, mégis csak mostohán nevelt gyermekei ezek a lapok a mi édes protestáns egyházi- és közéletünknek! szörnyűködünk, kétségbeesünk, hogy ime, a katolicizmus mind jobban növekedő ereje veszedelmet hozhat a mi nyakunkra; de azért a protestáns sajtó pártolásától, — mely sajtó, erejétől kitelhető-leg, — folyton a mi érdekeinknek megóvására, a dühös támadások leverésére, általában szent ügyünk védelmezésére törekszik szüntelen, —

az egyetemes gyűlés bizottságának javaslatára, oly módon intézkedett, hogy annak a közalapra vonatkozó törvény értelmében 20%-ja fordították a közalap tőkéjének növelésére, 80%-ja pedig a közalap folyó céljaira adassék. Ily módon lett a közegyházaknak, illetőleg a közalapnak első segélye tanintézetek, szegényegyházak, szegény lelkészek közt és a vallástánítás céljaira kiosztva.

Az egyetemes gyűlés ezen határozata szerint kaptak:		
egyetemes theologiai akadémia	—	4000
a selmeczi lyceum és képző	3200 frt, a soproni lyceum 2500 és a tiszakerületi collegium 3000 frtot összesen	—
		8700
a bányakerületi felsőbb leányiskola 1500 és a tiszai kerületi felsőbb leányiskolák 1000. összesen	—	2500
		15200
50 szegény egyház az egyetemes gyámint. ajánlatára	—	5000
100 szegényebb javadalmasú lelkész az egyetemes bizottság által kiosztott 3 missionárius lelkész a püspökök rendelkezése alatt 1200 frtjával	—	4800
		19800
		35000
Dunántulnak a kikebelezett fehér-komáromi egyházmegyéért kárpótlásul	—	650
A vallástánítás céljaira	—	4350
		40,000

A gyámintézet központi bizottmánya (Pozsonyban 1895. szept. 14-ikén jk. 21) az alábbi egyházaknak szavazta meg az 5000 frtot illetőleg a 100—100 frtos segélyt:

Bánya kerületben: Apatelekek, Bányafalva, Birta, Czinkota, Jászkerékgyháza, Kálnok, Lugos, N.-Pivnitza, Szász-Pelsőcz, T.-Szele, Tittel és Vácznak.
Dunáninnen: A.-Bodony, Csabdi, Födemes, Kosztolány, Laáz, Óvár, Rakonca, Récsé, Salgó, Szend, Ny.-Szerdahely és Szécsénynek.
Dunántul: Baráti, Dunaföldvár, Határfő, Kanizsa, Péterhegy, Sár-Sz.-Miklós, Sikátor, Sz.-Gróth, Sz.-László, Szöllős, Teés és Vázsonynak.
Tiszai kerületben: Baradna, Csanálos, Hrussó, Hvécsé, Keresztfalva, Király-Lehota, Kis-Szeben, Komlós, Lekenye, Sublechnitz, Szomolnok, Tokaj, Ujhely és Uj-Klenőcznek.

Az államsegély tárgyában kiküldött egyetemes bizottság f. é. november 27-én tartott ülésében az alábbi 100 egyház lelkészének adott 100—100 frtot.

Bányakerületben: Ambrózfalván, Apateleken, Baján, Blatniczán, Csóvárt, Domonyban, Felső-Jeszenben, Főthon, Garamszeghen, Gyónon, Hájon, Lugoson, N.-Szt.-Miklóson, Pivniczán, Szabadkán, Tittelen, Tót-Györkön, Tót-Prónán, Váczott, Z.-Radvánban.
Dunáninnen kerületben: A.-Bodonyban, A.-Szeleiben, Bánkon, Béren, Bukócson Csabdin, Csákvárt, Devicsén, Duna-Szerdahelyen, F.-Petényben, F.-Ozoron, F.-Rakonczán, Gyurón, Laázon, Ns.-Kosztolányban,

Ny.-Szerdahelyen, Polichnón, Récsén, Salgón, Százdon, Szenden, Szécsényben, Turicskán, Vág-Ujhelyen.
Dunántuli kerületben: Alsó-Lövő, Antunovác, Bábony, Bóny, Dunaföldvár, Eöri-Sziget, Galsa, Gércze, Hánta, Kapi, Kis-Baboth, Kolta, Légrad, Mérges, Mogyorósd, N.-Kanizsán, N.-Vázsonyban, Péterhegyen, Pusztá.-Sz.-Lászlón, Réthin, Sárvárt, Sikátoron, Szepteneken, Szent-Antalfán, Teésen, Vönöczkőn és Zala-Istvádon.

Tiszai kerületben: Aboson, A.-Szántón, Fekete-patakán, Forbergen, H.-Csanáloson, H.-Vécsen, Izsákván, Kapi-Németfalván, Király-Lehotán, Kis-Szebenben, Komlóson, Komlós-Keresztesen, Kölcse, Kun-Taploczán, Kükemezőn, Laposon, Margonyán, Mernyiken, Német-Jakabvágyon, Restéren, S.-A.-Ujhelyen, Sebespatakán, Sökuton, Svábócson, Tállyán, Tokajban, Tótfaluban, Uj-Klenőczon és Zsegnyén.

Az államsegély tárgyában kiküldött bizottság f. hó 11-én tartott ülésében a vallástánítás céljaira megszavazott 4350 frtnak elosztását 1896. március havában megtartandó ülésére halasztotta el, azért, mert az akkor még csak egy napos dunántuli püspökök nem állottak egyházkerületnek e tárgyban adatai rendelkezésére, a dunáninnen és bányakerületi egyházkerületek képviselői pedig jelentették, hogy a vallástánításra vonatkozó teljes összeírás még nem fejeztetett be.

Ugyanezen ülésben állapítottat meg azon felirtnak szövege, Dr. Szehtlo Kornél egyetemes jegyző előadó fogalmazványa alapján, melyet az állami dotációnak felemelése tárgyában még ez évben fog a Radó Kálmán és Baltik Frigyes elnöklele alatt Gyurácz Ferenc, Horváth Sándor, Dr. Láng Lajos, Szent Iványi Árpád és gróf Zay Miklós tagokból alakított egyetemes gyűlési küldöttség a miniszterelnöknek átadni.

A beadással egyidejűleg közölni fogjuk a feliratot egész terjedelmében.

Tanügy.

Budapesti egyetemünk jogi karának tulnappessége s — a jogakadémiák.
(Vége.)

Az említett és az ahhoz hasonló vádaskodások kezdettek tehát szünetezni, mert hiszen jogakadémiáinkról igazi megvilágításban kezdettek szólni az irodalomban, a parlamentben s az értekezleteken s ez az igazi megvilágítás s az adatoknak el nem ferdített előadása egyenesen kizárta azt a naivitást, hogy ezeket a vádaskodásokat az emberek el is hihessék.
Vajjon miképen is adhatott volna ezeknek

hitelt az, a ki a statisztika megdönthetetlen adataiból meggyőződhetett arról, hogy fő- és székvárosi egyetemünk joghallgatóinak a száma csaknem *négyszer akkora*, mint jogakadémiáink összes hallgatószáma s aki meggyőződhetett arról is, hogy míg fő- és székvárosi egyetemünk joghallgatószáma a száma évről-évre növekszik, addig ezzel arányban álló növekedést jogakadémiáink ifjúságának a számában nem észlelhetünk?

És vajjon miképen adhatott hitelt ezeknek az, a ki nemcsak az egyetemi tanár uraknak, hanem magának a miniszternek is nyilatkozataiból azt olvashatta s azt hallhatta, hogy az a túltömötségek, a mely fő- és székvárosi egyetemünk jogi karánál észlelhető, a tanítási és tanulási eredményt általában veszélyeztetni képes, míg legnépesebb jogakadémiáinkon sincsen egy tanfolyamon 50—60-nál több joghallgató? S miképen adhatna hitelt ezeknek a vádaskodásoknak az, aki tudja, hogy míg a jogakadémiákon a hallgatószáma az előadások látogatásában való szorgalma a gyakori névsor olvasásokkal folytonosan ellenőrizve van, hogy a mulasztók szigorú fegyelmi büntetés alá esnek s hogy a tanulmányokban tanusított előmenetel igazolására a koronként tartott s a legtöbb jogakadémiánál kötelezőknek kimondott kollokviumokkal szereznek a tanárok meggyőződést, — addig a fő- és székvárosi egyetemünkön ez nincsen így, sőt épen az óriási túltömötségek miatt nem is lehet ilyenek gyakorlatban?

A szorgalom és az előmenetel tekintetében következetesen gyakorolt e szigorúbb eljárásnak az eredménye az, hogy jogakadémiáinkon a vizsgálatok eredménye általában kedvezőbb, egyfelől azért, mert az ifjúság ezek által valóssággal szorítva van a tanulmányokkal való komolyabb foglalkozásra s másfelől mert a tanárnak az ifjúságra gyakorolt közvetlenebb behatása, a bensőbb viszony, mely a tanár és tanítvány között kifejlődik és kifejlődhetik, kizárja azt, hogy a vizsgálatok eredménye főképen a véletlentől függő legyen.

Épen abban a különbségben, a mely az egyetemi tanrendszer és fegyelme s a jogakadémiák tanrendszere és fegyelme között észlelhető: látom én a legfőbb okát annak, hogy az előbbi az utóbbira oly visszahatást gyakorol.

Hosszas tanári tapasztalataim alapján

nagyon ügyesen távol tudjuk magunkat tartani. Mit nekünk az egyházi lapok! — hiszen, ha kell, majd elvégi az ezek kötelességeit a megfélemlítő oldalról suggerált fővárosi időszi sajtó. A mikor aztán az árván magára hagyott protestáns lapirodalom egy-egy keserűbb, minden reménnyel felhagyó panaszhangot hallat, sajnálkozunk . . . sajnálkozunk . . .

Elvégre, a sajnálkozás nem is kerül valami nagy áldozatba, aztán még dicséretet is kapunk érte, mert hiszen jó protestánsok vagyunk mi . . . A mór megtette kötelességét . . . A szerkesztők hadd panaszkodjanak, mert ők úgy se tudnak egyebet. Büszke önérettel nézzük le a mind ellenségesebb indulatu katolikus sajtót, mely meglehetősen kezd fölkapni az ugorkafára, sőt a boldog meglegedettségű Zichy Nándorok újszülött, — de annál véznább elmetermékekkel minden más, helyesebb meggyőződéssel bíró lapot egyszerre le akarának rántani az Olympusról.

De azért csak sajnálkozunk tovább . . . A protestantizmus ügye csak megél a panaszokdásból is; ha meg véletlenül nyakunkba találna szakadni a veszedelem, majd csak tesszünk valamit . . .

Olvasom, hogy a legközelebb egyszerre két új katolikus lap szándékozik a világra jöni; tehát duplán jön az áldás, az egyedül üdvözítő anyaszentegyház nagyobb dicsőségére. Csak hadd jöjjön, mondjuk mi, de azért nem fegyverkezünk, sőt nem valami nagy hajlandóságot mutatunk rendbehozni már meglevő fegyvereinket sem, a melyek pedig egyrészt a kiméletlen katolikus sajtóval, másrészt — s főként, — a protestáns közönséggel folytatott áldatlan küzdelemben már-már kezdik veszi-

teni az élüket; pedig ha valaha, úgy most lenne a legnagyobb szükség rájuk.

De nem folytatom, hiszen az eféle hangok elvesznek nyomtalanul, visszhang nélkül a közönség rengeteg sivatagában. A hol akarat nincs, a honnan hiányzik a sajnós helyzetnek komoly, tényekben is nyilvánuló megfontolása; bizvást elülhet ott a protestáns egyházi- és közéletünknek mostoha gyermeke: — az egyházi sajtó.

Szász Gerő esperes, a kolozsvári „Protestáns Közlöny” szerkesztője, lapjának legutóbbi számában e szavakkal végzi az előfizetőkhez intézett felkérését:

„Beesületes munkát igyekeztünk végezni, nem hiúságból és nem anyagi jutalomhól, hanem a vallásos élet felvirágzása és a szabadelvű protestantizmus érdekében; . . . ha a nagyobb rész elhagy, vagy nem követ: úgy a magunk és a köz megbotránkozására, legközelebből levonjuk a konzekvenciát és elbucszunk a szeretetünkkel táplált „Protestáns Közlöny”-től.

Ez is egy hang a többi közt.

Szentkatolnai Bálint Gábor, — mint már tudják is az „Óralló” t. olvasói, — a kolozsvári mentőegylet javára szabad előadásban ismertette legutóbbi kaukázusi útját. Legutóbbinak mondom, mert már hat ízben tette meg. Hogy előadása érdekes és figyelemkeltő volt, magától következik.

A nagy tudós a képzelem szárnyain alaposan megutaztatta a közönséget végig a kaukázuson, kiindulván a Fekete-tenger keleti partjától, az Azovi-tenger közelében, Anapa

városból. Majd végig vezette a hallgatószót képzeletben a Kaukázus főgerince mellett, a mely legmagasabb pontján sem magasabb 1200 méternél, az adige (cserkesz) nemzet hazájába, majd innen az Osten-hegyen túl, — mely az expedició legelső látnivalója volt, — a Karacsáj nevű hegyi tatárok egyik törzsének lakóhelyére, a cserkesz nemzet, az örök hóval fedett 6662 méter magas hegyet, az Elboruszt ismerteti. Majd kissé északra felé a Manics tavat, ettől keletre a Puma folyót írja le, mely ezer évvel ezelőtt Magyarország főfolyója volt. Észak felé eljut Magyar városig, melynek a hivatalos neve *Karbaguj* (örmény Karbaglia.) Majd elvezet a Gruzi uthoz, a Dargitli szorosig. A Terek folyót északi irányba követve, Oladi Kaukás városba érünk. A Dagesztáni gerince-szakasz ismertetése után, mely vidéken, kicsinysege daczára is 19 nemzetiség lakik, — a Kura völgyéről, aztán a Kura folyótól nyugatra Tiflis városáról emlékezik meg.

Általában az egész előadás nem egyéb volt, mint a Zichy-expedició fáradalmas útjának kissé száraz földrajzi ismertetése, melyet csak helylyel közel fűszerezett egy pár jó ízű epizóddal. Pedig az egész Zichy-expedició nem vala szegény mulatságos jelenetekben. Hiszen már maga az eredmény is eléggé kedvertető, hogy a mikor a jó Jenő gróf ősmagyar-hazát ment kutatni, e helyett kikaparta az ismeretlenség jöltévé homályából a szegény Gruz-hercegeket, a híres neves Zichy-család őseit. Így hát mégis csak volt eredmény.

Ifj. Zsoldos Benő.

bizony nagyon sok esetet tudnék a gyakorlati élet teréről felhozni annak igazolására, hogy kevésbé érett ifjúságunk igen nagy része épen azért tódul a fő- és székváros egyetemére, mert előre tudja azt, hogy ott könnyebb feltételek mellett, mindenestre kevesebb munkával és fáradtsággal fogja megszerezni azt a bizonyítványt, a melyre szüksége van s a melynek elnyerése a jogakadémiákon csak komolyabb törekvéssel következhetik be. Bemutathatnám egyik volt hallgatómnak a levelét, a ki az új tanév elején azt írja egész leplezetlen őszinteséggel, hogy egy vidéki városban a jövő tanévre oly alkalmazást nyervén, a melyből magát fentartani képes, kénytelen a fő- és székvárosi egyetem jogi- és államtudományi karán iratkozni be, mivel az, hogy az egész év alatt a tanintézet székhelyén ne tartózkodjék, hogy tehát ennél fogva az említett állást elfogadhasssa és betölthesse, csakis ily módon lehetséges.

Mindazt, hogy ezzel részletesebben foglalkozzam, feleslegessé teszi az az általános tapasztalás, a melyet a legkisebb utánjárás mellett is tehetünk, s a mely szerint a budapesti egyetem jogi- és államtudományi karán beirva lévő ifjúságunk igen nagy része tényleg a tanév legnagyobb részét a fő- és székvárostól távol, sokszor állandó hivatalos alkalmaztatásban tölti s feleslegessé teszi másfelől az említett egyetemünk részéről rendelkezésünkre álló ama hivatalos adatok is, a melyek szerint a jogtanuló ifjúságnak a befogadására az egyetem tanhelyiségei teljesen elégtelenek és meg nem felelőek, s amelyekre vonatkozólag a „Budapesti Szemle” 1887-ik évi júliusi füzetében azt a talán igen prózai, de mindenestre találó hasonlatot olvastam, hogy: „mai napig sem tudom megérteni, miként érezhette magát az egyetem feljogosítva oly számú hallgatóság elfogadására, a melynek számára nézve az előadások hallgatását lehetővé tenni nem tudta, vagy kényelmi szempontok miatt nem akarta. Vajjon nem ütköznek-e meg azon, ha egy vendéglős száz terítékre hirdetni ebédet és fogadná el a pénzt, de az ebédnél csak hatvanra való eleséggel és terítéssel állana elő s a tisztelt közönséget a helyek elfoglalásánál versenyre utalná, negyven embernek pedig általában nem adna enni?”

Ennek az általában észlelhető körülménynek a rossz hatása pedig nem csupán az ilyképen eljáró ifjúságra észlelhető, hanem észlelhető az a jogakadémiák működésére nézve is. Ez mindenestre demoralizálóan hat jogakadémiánk ifjúságára, a melynek természetesen úgy kell gondolkoznia, hogy teljesen felesleges magát a jogakadémiák ellenőrzésének vetni alá, ha a fő- és székváros egyetemén a tanulmányok elvégzésére s az ezt igazoló vég bizonyítványt az elnyerésére alig kell többet tennie, mint azt, hogy személyesen beiratkozzék s hogy a lecke-könyv aláírását személyesen eszközölje.

Lehetetlen, hogy ez ne csökkentse a jogakadémiák által alkalmazásba vett szigorubb eljárásnak a jelentőségét, mikor ifjúságunknak elég a fő- és székváros egyetemének jogi karára lépni át, hogy ettől meneküljön.

Ha teljesen részrehajlatlanul gondolkozunk a kérdés felől, lehetetlen be nem látnunk azt, hogy ha jogakadémiánk működése esetleg némi kifogásra, vagy panaszra ad okot: e tekintetben nem kis felelősség terheli azokat, a kik tetlenül nézik és türik azt, hogy budapesti egyetemünk jogi karának túlnépessége ily kártékony hatást gyakoroljon jogakadémiánk komoly törekvésére.

Azt az érvel, hogy az egyetem a hallgatóság részéről tapasztalható mulasztásokat a vizsgálatok alkalmával megtorolhatja, a mi a vizsgálatok kedvezőtlenebb eredményéből is kitetszik, nem tartom elfogadhatónak, mert — nézetem szerint — vagy van szükség arra, hogy jogtanuló ifjúságunk nyilvános tanintézetekben, az előadások lelkiismeretes hallgatása mellett, végezze tanulmányait, vagy nincsen. Ha szükség van rá: akkor ezt a szükségét az egyetemi vizsgálatoknál állítólag kifejtett nagyobb szigorúság, és ezeknek a vizsgálatoknak a kedvezőtlenebb eredménye, (mely, mint fentebb mondtam, első sorban nem erre, hanem

egyéb körülményekre vihető vissza) nem pótolhatja; vagy pedig nincsen rá szükség, és ekkor nincsen rá szükség se az egyetemeken, se a jogakadémiákon, s ekkor mellőzzük is a nyilvános tanintézetek fenntartását s léptessük helyébe vissza a régi magántanulást!

Nem hiszem, hogy volna valaki, a ki csak egy pillanatig is habozni tudna a tekintetben, hogy e két alternatíva közül melyiket lehet és kell elfogadni s épen azért nem kétkedem a felett sem, hogy a részrehajlatlan gondolkozó nem adna nekem igazat akkor, a mikor óhajtatásomat fejezem ki arra nézve, hogy végre-valahára érkezék el már az az idő, a mikor hazai felső-oktatásügyünk végre-gegen rendeztetvén: megfelelő eszközöket véggyünk alkalmazásba a fő- és székvárosi egyetem jogi- és államtudományi karán észlelhető óriási túltömöttség bajainak megszüntetésére s ezek között megszüntetésére annak is, hogy az e túltömöttségből eredő visszasságok komolyan veszélyeztessék a nemzeti kultúra érdekében oly annyira fontos tanintézeteink: — jogakadémiáink becsületes törekvéseinek sikerét!

Adja az Ég, hogy így legyen!

Jogakadémiai tanár.

Ujdonságok.

Kulturharc Debrecenben. E címen szerepelnek *Wolafka* címzetes püspök-plébános viselt dolgai a budapesti napi sajtóban, mióta a „Debrecen” és „Óráló” a makariai püspök ur működésére felhívta a közfigyelmet. Az „Óráló” mult számában *Andorka Gyula* cikke eléggé bizonyítja, hogy felszólalásunk és adataink minő hatással voltak az ország legtávolabb eső részében is a valódi közvéleményre. Majd a „Magyar Hirlap” s legutóbb a „Pesti Hirlap”, e két par excellence szabadelvű lap ítélte el *Wolafka* fanatizmusát. A „Hazánk”-ban egy állítólagos „debreceni civis” veszi védelmébe *Wolafka* urat, elmondva, hogy ő mily nagylelkű, finom, művelt, közszeretében részesülő férfiú, ki nem egészen 20 ezerre menő jövedelméből mily áldásos missziót teljesít itt. Együttal keményen támadja a debreceni lapokat, amiért a püspök urnak kissé tyukszemére mertek lépni, még az „Ellenőrt” is, amelyben tudvalevőleg a „kálvinista ultramontanizmus”, nem épen szelíd vádját csapták dr. Nagy Zsigmond barátunk s szerkesztőtársuk fejéhez. A „Hazánk”-nak mindig vannak készletben ily pseudo „Egy reformátusai”,

„Protestánsai”, „Debreceni civisei”, kik azonban sohasem merik levetni inkognitójukat, mert kiderülne, hogy bölesőjük Makáriában és szomszédos tartományaiban ringott. Persze a Mayer-né-féle esetről a „debreceni civis” bölesen hallgat. A helyi lapok közül pedig a „Debrecen-Nagyvárad Ertesítő” reflektál az „Óráló” ama megrovására, hogy némely debreceni lapok egyenesen védelmükbe veszik *Wolafka* visszaéléseit s azt a lelkipásztori buzgóság természetes kifolyásának minősítik. Érdekes lapársunk kegyes leereszkedéssel meg is veregeti szerkesztőnk vállát, mondván: „Dr. Bartha Béla fiatal városunkban új jogtanár által sok jóakarattal szerkesztett „Óráló” c. lap” stb. Nagyon le vagyunk kötelezve lapársunk szeretetreméltó jóindulatáért, noha a fővárosi és vidéki, világi és egyházi sajtó, egyházi és világi kitünőségek, államférfiak, politikusok már ennél többet is ismertek el az „Óráló”-ról. De hát az mellékes. A dolog lényege az, hogy *Wolafka* ról az említett dolgokat a „D. N. E.”-ben a lap beismerése szerint egy vegyes házasságban élő kálvinista ember írta. Ő tekinti *Wolafka* mintapapnak, ki híveinek rangkülönbség nélkül lelki atyja; ő minősíti *Wolafka* törvényellenes eljárását s felekezeti közti tulkapasait lelkipásztori buzgóságnak s kívánja, hogy a debreceni prot. papok is hasonlóképpen járjanak el. Igen derék dolog, hogy *Wolafka* plébános áldásos gondozását egyháza fiaira s leányaira egyaránt kiterjeszti, — ez ellen senkinek semmi kifogása, sőt meg is dicsérik érte. De az a baj, hogy a más felekezetekre nem kisebb szorgossággal gondol. A „Keresztény sz. tériú misszió” helye van Ázsiában, Afrikában, Amerikában és Ausztráliában; szép dolog, midőn az assantikát, botokudokat, kínaiakat, színdiánokat, pápuákat akarják a Krisztusnak megnyerni. De *Wolafka* Debrecenben nem ilyféle népek közt van, hanem Krisztus követői, keresztényen felekezettek s szabad és egyenjogú polgárok között; ne alkalmazza tehát a lélekhalászatnak, a prozelitacsinálásnak olyan eszközeit, melyeket talán a fenttisztelt néptörzsek egyike-másika is megszokna. *Wolafka* különben igen tisztelt védői abban tévednek, hogy a prozelitacsináló fanatizmust összetévesztik a valódi lelkipásztori buzgósággal. Ha ez így volna, Debrecenben minden 16—18 éves menyasszony mellett 5 pap állana, a reform., ág. ev., róm. kath., gör. kath. és zsidó, alkudozván vele születendő gyermekeiről, s elátkozván őt, ha mind neki nem adja. Aztán mindenik csinálna

Törlesztéses jelzálog-kölcsönöket

birtokokra, házakra, telkekre, gyárakra,

rövidebb vagy hosszabb időre, a becsérték $\frac{3}{4}$ részéig az intézet által felmondhatatlanul, legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén

tőzsdei megbizások

(esetleg készpénz fedezet nélkül is)

továbbá ingatlanok vételét, eladását, cserélését, bérbeadását, valamint személyi hiteleket is ajánl:

„AGRARIA”

magyar gazdasági és bankforgalmi intézet
BUDAPEST, Kerepesi-ut 73.

fundus convertitorum* stb. A „D. N. É.” cikkirója azt kívánta, hogy a debreceni protestáns papok is hasonló „buzgó lelkipásztorok legyenek. Isten mentsen! A protestantizmus szellemével teljesen ellenkező dolgot művelnének. Annyit mindenesetre ígérünk, hogy Wolafka püspök ur viselt dolgait jövőben is figyelemmel kísérjük s a valódi debreceni civisek bizonyára velünk tartanak s nem az állítólagos „debreceni civissel.” Wolafka püspök soha kétségbe nem vont műveltsége s egyéni szeretetméltsága s az a körülmény, hogy ő egy, a modern világ érdekeivel ellentétes rendszer katonája: a dolog lényegén s kötelességeinken nem változtat.

A millennium és a debreceni ref. egyház. Amint értesülünk, a debreceni ref. egyház mai presbiteri gyűlésén érdekes indítványt fognak tenni. Eszerint 1895. dec. 31-én éjféltől minden templom harangját meghúzzák s a híveket előre felszólítják, hogy az új ezredév küszöbén buzgó imával forduljanak a népek Istenéhez s kérjék Őt, hogy a második ezredév folyamán is védje s áldja meg a magyart.

A debreceni papválasztás ügyében a Mitrovics-ellenes párt részéről beadott panasz egyházmegyei bírósági tárgyalása e hó 30-án leendő.

Dóczy Imre ref. felekezeti iskoláink egyik legkitünőbb képességű és szorgalmu tanítója volt Botpatádon (Szatmármegye); ki néptanítóink legtöbbjének sorsa szerint — anyagiakban szegény családapa is — vett szomorú hírt szerinte — élete munkabíró férfi korában súlyos idegbajba esett s gyógykezelés végett Budapestre szállították. Az általános részvéthez mi is, kik ismertük személyesen, s képességeit és odaadó ügyeszeretetét méltán nagyra becsültük: — szomorú részvétünket esatoljuk.

Pazonyi Elek Mihály kamarás, huszárseregvezető, a kassai 5-ik honv. huszárezred parancsnoka f. hó 19-én Budapesth meghalt.

A nógrádi ev. ref. egyházmegye alesperesévé — mint nekünk írják — **Wladár Miksa** sziráki lelkész választott meg két többséggel **Vladár Viktor** szügyi lelkész ellenében.

A magyar osztály sorsjegyek 1895. december 11-én megejtett huzásán az 50.000 koronás főnyeremény a Redlich Vilmos budapesti bank- és váltóháza által eladott 88.669. számú sorsjegyre esett.

Politikai szemle.

Külföld.

Az osztrák képviselőház budget vitájának dec. 17-iki folytatása ismét érdekes konzekvenciák levonására adott Magyarországnak tanulságos alkalmat. Nem foglalkozunk mi az osztr. képviselők magas műveltségét s illemérzését az otthon és Magyarország iránt jellemző kifejezésekkel, hanem azokkal, amelyek azt bizonyítják, hogy az osztrák felfogás csakugyan olyan, amely a magyarokat méltán a közösség felbontására az érdekek legprimitívebb követelménye szerint ingerli, még akkor is, ha megtagadnánk magunkban minden nemzeti önérdéket. **Lueger**, a magyarokat csak mint osztrák élőködés eszközt tekintő telivér osztrákok e gyönyörűség példányát az osztrák követelést, hogy a kereskedelmi egyezmény Auszriára káros azért, mert Magyarországra előnyös; 10 év alatt Magyarország közgazdaságilag teljesen független lesz Auszriától. Lám, lám... a kedves alpari az osztrák boidogulást Magyarország hátrányától feltételezi, s jajgat Magyarország közgazdasági függetlenségétől. Abban igaza van, hogy Auszria kapitulált 1866-ban; de nem Magyarországnak, hanem hogy Poroszországnak ne tegye le a fegyvert, — letette az Auszriát a megsemmisülés válságába vivő Magyarország jogait megsemmisíteni törekvés esztelen politika fegyverét. Biztatja az osztrák chovinistákat, a magyarországi chovinisták románok, horvátok fegyverbarátságáról, kik nem fognak olyan kiengesztelés járulni, mint a mostani. Még **Pálffy gr.** is, aki pedig pártolja a kiegyezés megújítását, azt mondja, hogy a magyar lovagias nemzet, amely nem fog elzárkózni a kvóta

elől; elismeri, hogy az eddigi kvóta alacsony volt, s a tényleges viszonyoknak nem felelt meg. (Talán a magyar lovagiaság nem az ilyen osztrák felfogások kielégítésében fog kulminálni, hanem Magyarországaiban, melyek közgazdaságilag még most is osztrák függés alatt vannak, s csak ezután van függésből felszabadulás még **Lueger** szerint is kilátásba helyezve. Hogy **Lueger** jóslata teljesüljön — a magyar lovagiaságra magunknak is szükségünk van.) **Lueger** közbekiáltása: „Ilyen kormányt a kiegyezést megkötni. Ez a kormány büntető bíróság elé való” ismét az osztr. **Lueger**-féle illemérzést illusztrálja, jobban mint az elnök rendutasítása. **Suess** nagyon helyesen jegyzi meg, hogy Ausztria 1867-ben kényszerhelyzetben volt. (Azt is hozzá kellett volna azonban tennie, hogy abból a kényszerhelyzetből a Magyarországgal való kiegyezés szabadította ki.) **Badeni gr.** min. elnök közbejövölve megjegyzi, hogy a **közjogi viszonyok ellen való törekvések használhatatlanok a kormány részéről, mert ártalmasok. Lueger, Pálffy és Suess** felszólalásából azt a következtetést vonva, hogy a mai kiegyezéssel senki sincs megelégedve — s ebben a nagyrészt pártjának követelve: megtámadja a magyarok lovagiaságát s e tekintetből a stomfai választásra mutat. Magyarországon most csak néhány nemesi törzs képviseli. (Ugy látszik **Zichy N.** grófokat érti, kik Magyarországon különösen az antisemitizmusban **Lueger** főmedvényeit legálább is szívesen hallgatják); de a hangadó s hatalmon levő elemet csak az 50 kros bélyeges magyarok képezik. Ezután a liberálisok ellen főmedve **Gessmann, Schlesinger** közbekiáltásával fűszerezett botrányt csinálnak, melyet az elnök tisztességtelen és megengedhetlen modornak minősít — végre azzal végzi **Lueger**: „a mostani kiegyezést becsületes és igazságossal kell helyettesíteni; ha pedig ez nem lehet, akkor inkább térjenek át a perszónál unióra. (Mi is ezt óhajtuk a közösség helyett. — A vég-lényegben tehát találkozzunk.)

A beszarabiai orosz csapatok teljesen felszerelve a tartomány déli részébe **Izmail és Belograd** városokba vonultak, helyöket pedig egész osztály dragonyos lovasság foglalta el. E hír Romániában izgalmas és szenvedélyes magyarázatokat keltett. Ennél még inkább növeli az izgatottságot a „**Novoje Wremja**” azon közlése, hogy a jövő tavaszon az északi Duna-ag a **Kiliai** csatorna kitisztításához fognak. Az előmunkálatokra 14 m. rubel költség irányoztatott. Ezen ág kitisztítása s hajózásiának biztossá tétele Oroszországnak a **Duna bejárata felett** — mely eddig a **Szulina** torkolatra volt szorítva, kezébe adván a hatalmat s a közlekedés könnyűségét és biztonságát **Bulgária és a Dobrudzsával**: — nagyjelentőségű, s úgy a Balkánfélsziget uralmára súlyt fektető vagy feltékeny államoknak gondot adand, mint Romániában felkötött helyzete szigorú b és helyesebb bírálatát.

Dél-Amerika északján fekszik: **Venezuela** önálló és **Guyana** Anglia gyarmata. E két tartományközött évek óta határvillongások vannak, s a határkérdést mindeddig nem sikerült elgázítani. A dologba most az északamerikai Egyesült-Államok — a Monroe-elmélet alapján — mely szerint délamerikai államok függetlenségi harcába európai államoknak beavatkozni nincs joguk — nemzetközi kérdés címén — beavatkozott, s választott bíróság kiküldését követeli. **Salisbury** erélyes jegyzékben visszautasítja ez ügyben a Monroe-elmélet alkalmazását. **Clevelandot** az unio parlament-jének mindkét háza támogatja. Még most csak diplomáciai terep foly a harc, s az angolok nem veszik komolyan a dolgot, legalább úgy mutatják. De a „**Times**” azt mondja, hogy Angliának nem lehet elzárkózni a felmerült nehézségek komolysága elől. A „**Daily News**” „**Standard**” hozzászólása arra a végkijelentésre jut, hogy Anglia nem fogadhatja el az Egyesült-Államok döntését oly ügyben, mely juriszdi-cióján kívül áll. Az írek kapvakapnak Anglia zavarán, s az ír nemzeti szövetség 100,000 fegyverest ajánlott fel az Egyesült-Államoknak az esetre, ha Angliával háborút folytat.

Távirat.

(Az „Óralló” eredeti távirata.)

A Wekerle S. dr. és volt min. elnök által indított sajtóperben **Holló Lajos** orszgy. képviselőt és a „Magyarország” felelős szerkesztőjét, s **Bartha Miklóst** a nevezett lap főmunkatársát a sajtóbírósg hat-hat hónapi fogságra s 1000 frt pénzbírságra ítélte,

A magyar társadalom hírlapja, a közvélemény hű szószólója, mindennap kimerítő és eleven története ez a **Horváth Gyula** lapja, a Magyar Hírlap, melynek felelős szerkesztője: **Fenyő Sándor**. Munkatársai a független politikusok és írók olyan tábora, amelyhez hasonló nagyságu és erejű sohasem támogatott még egyetlen magyar napilapot is. Vezérekkel amikor a parlament eseményeiről számot adnak, egyszersmind események a parlamentben és nem csupán a politika mibenlétéről referálnak, de munkát adnak a politikusoknak. Jobban és gyorsabban semmiféle napi újság nincs tájékozva sem politikai, sem társadalmi vagy gazdasági ügyekben. A Magyar Hírlap információk tekintetében az első, ítéleteiben és véleményeiben pedig teljesen független minden pártkötelektől, akármilyen érdektől. A „Magyar Hírlap”-nak nem imponál semmi, csak a közjó, és az ezért való küzdelemben a fegyverei a legradikálisabbak. Vág, üt, szur minden tekintet nélkül. A lapnak nagy szépirodalmi részét is ez a radikális szellem lengi át. Az új Magyarország legkiválóbb elbeszélői vannak állandó szerződéssel a Magyar Hírlaphoz lekötve. A vidámságnak és a jóízűséget nem sértő pikantériának van szentelve a Társaság című rendes rovata. A humornak egyébként is barátja a Magyar Hírlap; kultiválja azt az újdonsági, mint különféle rovatában, szerkesztői üzeneteiben, kisebb nagyobb önálló cikkeiben. Nevezetesen a lap ingyen mellékletei és ajándékai, ilyenek az újra kiadandó nagy Millenniumi albuma, amely díszműnek bolti ára 2 forint lesz, de a Magyar Hírlap minden régi és új, akármely naptól belépő előfizetője ingyen kapja meg. Az illusztrált nagy díszalbum gazdag alkalmi és szépirodalmi tartalmára felhívjuk mindenki figyelmét. A millenniumi kiállítás műképeit, mintha az egész már megtörtént volna, ez albumból ismerheti meg a magyar közönség. A legterjedelmesebb és leggazdagabb napilap egyszersmind a legolcsóbb is. Előfizetési ára egy hónapra: 1 frt 20 kr. Kiadóhivatala: Budapest, Honvéd-utca. Mutatványszámot bárkinek szívesen küld a Magyar Hírlap.

Érdekes események esztendejének lehet igazán a jövő évet nevezni. Már kora tavasszal elkezdődnek a világra szóló ünnepélyek, amelyek a múlt nemzetek fejedelméi részint személyesen, részint fényes képvisel-tetéssel vesznek részt. Ezután következnek: az új parlament nagy megnyitó ülése, a nemzeti kiállítás, a hazai és nemzetközi nagy kongresszus, a szokatlanul fényes történelmi díszmenet, mely Magyarországnak ezredéves múltját kápráztató fényben fogja feltüntetni; mindez csak csekélyebb része a jövő millenniumis év rendkívüli gazdag eseményeinek.

A közönség a legnagyobb érdeklődéssel kíséri már most is a készülődéseket, de az érdeklődés tetőpontra természetesen majd csak az ünnepélyek alkalmával fog lépni. A lapok már is intézkedéseket tesznek a közönség érdeklődésének kielégítésére. E tekintetben „Magyarország” rendszere, amely már eddig is fényesen bevált, a múlt közönséget országzséget megfogja győzni, hogy a „Magyarország” megjelenési ideje a vidék közönségére nézve a legkedvezőbb. A munkatársaknak egész szerege gyűjti össze a nap eseményeit a „Magyarország” számára. A legmodernebb nyomdai technikával felszerelve ezek az események a nap folyamán és a késő esti órákban már feldolgozva, kiszedve, stereotipálva vannak, úgy, hogy az éjjel induló vonatok a „Magyarország”-nak már ezer és ezer példányait repítik szét az ország minden tája felé. Mig más lapok csak a déli vagy esteli órákban jutnak el olvasóikhoz, a „Magyarország” olvasója már a reggelinél teljes részletességgel olvashatja az előző nap összes eseményeit: a világra szóló ünnepélyeket, a kongresszusok eredményeit, az országgyűlési tárgyalásokat, gazdasági és törzsei tudósítások és az ország és külföld-minden nevezetesebb híret és eseményét. A „Magyarország” ezzel az újítással, mely a külföldön már kitünőnek bizonyult, még eddig egyedül áll hazánkban, s hogy a mi közönségünk is mennyire méltányolja ezt az igazi sajtóreformot, mutatja az a számos elismerés, mely az ország minden vidékéről naponként érkezik a „Magyarországhoz.” De ezen az előnyön kívül a „Magyarország” gazdag tartalma, politikai jól értesülései, férfias és nyílt szelleme, változatossága és eleven-sége által is meghódította a közönséget úgy, hogy ma általánosan a legjobb lapnak van a „Magyarország” elismerve. A lap felelős szerkesztője: **Holló Lajos** orsz. képviselő, főmunkatárs **Bartha Miklós** az országnak ez idő szerint legelső publicistája, helyettes szerkesztője: **Inczedy László**. A „Magyarország” kiadóhivatala bárkinek kívánatára egy héti ingyen küld mutatvány számokat. A kiadóhivatal címe: Budapest, Sándor-u. 2., a hova az előfizetési pénzek is küldendők. (Egy hóra 1 frt 20 kr., negyedévre 3 frt 50 kr., félévre 7 frt, egész évre 14 frt.)

LEGALKALMASABB ajándékok

karácsonyi és ujévi
férfiak
részére

SCHWARTZ DÁNIEL

tajték pipametsző
és dohányzó eszköz
különleges üzletében, a Bika-
szálloda épületében kaphatók.

Általában

el van ismerve, hogy: a legjobb
és legszebb

férfi, fiu és gyermek ruhák

a legnagyobb választékban, az országban
a legrégebbi czégnél

NEUMANN M.-nél

DEBRECZEN,

a főpostával szemben kaphatók.

Saját termésű

BOLDOGKERTI UJBOR

mely igen jó szőlőből termeltetik általam. — 1 liter 32
kr. Kitűnő asztali ó-bor 1 liter 35 kr. Érmelléki 1887.
pecsenye bor 1 l. 43 kr. Érmelléki 1885. bakar 1 l.
80 kr. Valódi szepességi borovicska 1 l. 80—100.

Cognac magyar és francia a leghíresebb gyá-
rosoktól, mint Keglevich István utódai, Czuba Duro-
zier stb

Páczolt és tekeres halak, halikra. Pisztráng
dobozokban olajban, oroszhal, borshal, sardella sóban
és olajban, sóshal (hering) stb

Ementhali, grói, pármali, Trappista, herbersdorfi
sajtok, sajtpogácsa és friss

Tátrai turó,

thea, rum, olasz Maroni.

Nagybányai asszalt szilva, a legjobb minő-
ségben. — csurgatott és keretes mész, — kassai és
prágai sonka és bécsi vörösl

kapható

VARGA LAJOS

fűszerkereskedésében.

Karácsonyi ajándék

6—14 éves gyermekek számára, mely legalkalmasabb és legcélszerűbb már
azért is, mert a gyermekek nem ronthatják, és a családokban még az utána
felövő kicsinyeknek is megmarad, de első ízben azért legjobban ajánlható
a szabad

gyermek állvány,

mert minden egészségi követelménynek teljesen megfelel, amiért orvosok
és tanfőnök is ajánlják, mert a hátgerinc meggörbülésétől és korai rövid-
látástól megóvja szeretett gyermekeinket. Ezért ennek a gyermekállványnak,
mely a legkülönfélébb kivitelben, minden szobának díszére válik, egy családnál
sem szabadna hiányoznia. A gyermek korához és nagyságához képest kényel-
mesen igazítható.

Feiwel Lipót I. magy. kir. szab. iskolapadok
gyárában és áruházában

BUDAPEST, VI., ARADI-UTCA 60.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

ALAPITTATOTT 1864-ben.

ALAPITTATOTT 1864-ben.

Pénzkölcsön: sorsjegyek, állam- és értékpapírokra. — Elzálogosított érték-
papírokat kiváltak és azokra olcsóbb és nagyobb kölcsönt
adok. — A kölcsönösszeg tetszés szerinti részletekben is
visszaítható.

Tőzsdei megbízások: a budapesti és bécsi tőzsdén a legelő-
nyösebben eszközöltekn.

Értékpapírok: arany- és ezüst-pénzek vétele és eladása a rendes
napi áron.

Sorsjegyek: részletfizetésre az 1883. XXXI. t.-cz. értelmében és sorsjegy-
társaságok előnyös összeállítására.

Tisztességes ügynökök minden városban felvétetnek.

Vidéki megbízások pontosan teljesítetnek.

BUDAPESTI BANK- és VÁLTÓHÁZ

REDLICH VILMOS

Budapest, VII. kerület, kerepesi-ut 34. szám.

Eladó szőlővesszők és ojtványok.

Földvály László cs. és. kir. kamarás ur ő méltósága Haraszti-i (Pestmegye)
120 holdas immunis szőlőtelepén, háromszor permetezett, peronospora mentes
szőlővesszők adatnak el az 1896. évi tavaszi szállításra.

Megnevezés	Szőlővesszők ára			
	Készlet		100 drb	
	sima	gyök	sima	gyök
	ft	kr.		
Muscat Alexandria blanc	10000	—	8	—
" Lunel	3000	—	10	—
Chasselas blanc Crognant	60000	10000	6	11
" rouge	4000	—	8	—
" Fontaineblau	15000	—	7	—
" Barducis fehér	6000	—	7	—
Madeleine Angevine	50000	60000	4	7
Mézes fehér	8000	—	4	—
Olasz rizling	50000	—	4	—
Kövidinka	40000	—	4	—
Oportó	20000	—	4	—
Kadarka	15000	—	3	—
Piros velteleni	50000	8000	3	8
Zöld Sylvani	15000	—	4	—
Carbonet franc.	12000	4000	4	7
Carbonet Saugnon	8000	—	4	—
Nagyburgundi	20000	—	3	—
Sauvignon blanc	20000	—	4	—

Ugyanitt beszerezhető Rip. Portális alanyra ojtott Chasselas blanc Crognant ojt-
ványok 100 drb ára 100 ft. Szlankamenka ojtvány 100 drb ára 10 ft. Vegyes
csemege 100 drb ára 10 ft. 20,000 drbon felüli megrendelők 5% engedményben
részesülnek.

Megrendelésekkel kéretnek a megrendelők 25% ár előleges beküldése mellett

KESZTHELY KÁROLY igazgatóhoz D.-Haraszti (Pestmegye)
fordulni,

Telefon 57-94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., József-körút 33.

(Rákóczy-térrel szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok; rizling, muskatály, csemege és asszu borokat tartok raktáromban azonkívül cognac rum, szilviorium, barack-pálinka, barack-likőr, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és liköröket.

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközöltnék.

Transitó pincék: Bpest Promontor.

A **TRANSYLVANIA-SZAPPAN** a legtisztább természeti termék, minden állati zsiradék és más ilyen anyag nélkül.

Egyetlen természeti szappan a világona mi **Transylvania** hidegvíz-mosószappanunk!

Az arcz, fehérnemű, selyem, gyapju, gyapot és lenszövet, valamint bőrneműek számára.

E szappan használata a legkiadósabb fehérneműek mosásánál, amelyek egyszeri beszapozásra hideg vagy langyos vízben és kifőzésre minden zsíros piszoktól a legalaposabban megtisztulnak.

Szappanunk **semmi lugot** vagy más maró anyagot nem tartalmaz, azért használata a **mosóruha nagy kímélésével jár.**

Továbbá a **Transylvania-szappan** kiválóan alkalmas mint **pipere-szappan** és mint **gyógy-szappan**, a bőr különféle kiütéseinél, mint dobróc, pörösenés, a bőr felcserepedése, szeplő stb.

A mi szappanunk ugyszólván **nélkülözhetlen a posztógyáraknál**, mert a legpiszkosabb, összetapadt gyagjufajokat is, egyszerű hidegvízben **meglepő gyorsan** tisztára mossa, puhává és selyemszerűvé teszi, anélkül, hogy színváltozást okozna.

Az osztr. csász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott

TRANSYLVANIA hidegvíz-mosószappan-gyár

központi megrendelő intézete és főraktára

RÁKÓCZY M. tanár, BUDAPEST, VI., Csengery-utca 39.

A hova az összes megrendelések intézendők.

Kapható minden fűszerkereskedésben, illat- és gyógyszerárban.

PSEPHOFER J.-féle

gyógyszertár,

BÉCSBEN, I. KER. SINGERSTRASSE 15 SZ. ALATT „ZUM GOLDENEN REICHSAPFEL“.

Vértisztító labdacok, ezelőtt **általános labdacok** neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszertől készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacok háziszertől ajánlatnak és ajánlataknak minden oly bajoknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek; mint epe-zavarok, májbajok, kólika, vértelések, aranyér, béltelenség s hasonló betegségeknek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vérszegénység és az abból eredő bajoknál is: így sápkór, idegesség, fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalommal sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermekek által is minden aggodalom nélkül is bevehetőek.

A számtalan hálaíratból, melyet e labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségek vissza nyérése folytán hoztak intéztek, ezen helyen csak néhányat említnék azon megjegyzéssel, hogy minden, a ki ezen labdacokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szíves és küldjön nekem ismét 15 tekercset az ön felülmúlhatatlan vértisztító labdacsaiból utánvétellel. Fogadjon ez uton is legmélyebb köszönetemet labdacsa csodáhatásáért.

Maradok teljes tisztelettel Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Harsche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur! Isten akarata volt, hogy az ön labdacsa kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: Én gyermek ágyban meghültem, olyannyira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az Ön csodálatra méltó labdacsa engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fogják gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáláltak.

Knificz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető öt éven át szenvedett gyomorhurutban és vízkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondtam, midőn véletlenül egy dobozt kaptam az Ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.

Weinczettel Jozefa.

Legfőbb tisztelettel

Eichengraberant, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur! Alulírott ismétlen kér 4 csomagot az Ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésemel kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, ahol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálaíratom tetszésérinti használására Önt ezennel felhatalmazom.

Hahn Ignác.

Teljes tisztelettel

T. ur! Felkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék, Csakis az Ön csodálatos labdacsaiknak köszönhetem, hogy egy gyomorhajtól, mely engem öt éven át gyötört megszabadultam. Ezen labdacok nálam sohasem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel

Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacok csak a **Pserhofer J.-féle** az **„arany birodalmi almához“** címzett gyógyszerárban, Bécsben, I., Singerstrasse 15. sz. a. készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag melyben 6 doboz tartalmaztatik 1 frt 5 krba kerül; bérmentellen utánvételi küldésnél 1 frt. 10 kr. egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközöltnék) bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

N.B. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönfélébb nevek és alakok alatt utánzóztatnak; ennek következtében kérétek csak a Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csak azok tekint-

hetők valódiaknak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névalírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Bernhard-féle alpesifü liqueur Bernhard W. O.-tól Bregenzben, 1/2 üveg 2 frt 60 kr., 1/4 üveg 1 frt 40 kr., 1/8 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs gyors és biztos hatású legjobb szer minden köszvényes és csusz bajok, u. m.: gerincz-agybántalom, tagszagatás, ischias, migraine, ideges fogfájás, főfájás, fülzagatás stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.

Tannochinnin hajkenőcs, Pserhofer J.-től Évek hosszú sora óta valóban mennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított szelencével 2 frt.

Általános tapasz, Stendel tanártól, Utés és szurás által okozott sebeknél, mérges daganatoknál, ujjkukacz, sebes-vagy gyuladt mell vagy más ily bajoknál mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fogbaizsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosabb szer elismerve. 1 köcsöggel negyven krajczár bérmentve 65 kr.

Utifüedv, egy általános ismert kitűnő háziszert, hurut, rekedtség, görcsös-köhögés stb. ellen, egy üvegeske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1.50.

Élet-eszencia (prágai csöppek) megrottott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszert, 1 üvegesével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bulrich A. W.-től. Kitűnő háziszert a rossz emésztés minden következményei u. m.: főfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhív, aranyér, dugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 forint.

Angol csodabalsam, egy üveg 50 krajczár, egy kis üveg 12 krajczár. Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Por a lábizzadás ellen, kitűnő szer golyva ellen. Egy üveg 40 kr, bérmentes küldéssel 65 krajczár.

Golyva balsam, kitűnő szer az idegek érési tésére gyomorbajok esetén s a végbél meg-

Stoll-féle Kola-készítmények Kitűnő szer az idegek érési tésére gyomorbajok esetén s a végbél meg-

Mia-Poko, kitűnő szer egyoldalú fejfájás, fogfájás, rheuma stb. ellen.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdetett összes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem levők gyorsan és olesón megszereltnék. — Postán megrendelések a leggyorsabban eszközöltnék, ha a pénzüsszeg előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek. Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerész urnál Király utca 12 sz.

PESTI HIRLAP.

Az új évvel *tizennyolcadik* évfolyamába lépő *PESTI HIRLAP* ma kétségtelenül a legnépszerűbb ujság Magyarországon. Ezt bizonyítja a magyar hirlapirodalom történetében eddig páratlan elterjedtsége, úgy hogy ma *legnagyobb példányszámban* jelenik meg hazánkban.

Nem lehet fényesebb bizonyítéka ennél amaz elvek helyességének, melyeket a *mindig szabadelvű és demokrata PESTI HIRLAP* kötetkezése óta oly kitartással hirdet.

A *PESTI HIRLAP munkatársai* közt Magyarország elsőrangú publicistái és szépirodalmi erői vannak. Korunk két legelső írója: *JÓKAI MÓR* és *MIKSZÁTH KÁLMÁN* a Pesti Hirlap rendes munkatársai.

JÓKAI MÓR évenként több regényt ír a *PESTI HIRLAP* számára s azonfelül *tárcákat* is egész éven át; *MIKSZÁTH KÁLMÁN* országgyűlési karezolatai mellett, kisebb-nagyobb *elbeszéléseket, tárcákat és humoros apróságokat*.

KENEDI GÉZA (Quintus) magvas vezércikkei mellett, közkeveltségű tárcákban beszél meg a napirendre kerülő fontosabb társadalmi kérdéseket s napról-napra írott szerkesztői üzeneteiben oktatta mulattat.

A régebbi és újabb publicistái és írói nemzedék egész jeles gárdája szolgáltatja a Pesti Hirlap politikai és társadalmi *vezércikkeit, tárcáit* s a *kritikai* és *mulattató* közleményeket, míg az *állandó rovatokat* kipróbált hirlapírói erők vezetik.

A „PESTI HIRLAP“ az összes napilapok közt a leggazdagabb tartalmu, *amennyiben naponként 20–24, ünnep- és vasárnapokon rendszeren 30–36 oldal terjedelmű.*

A „PESTI HIRLAP“ *kedvezményei* előfizetői részére:

minden óra szóló zsebben hordható jegyzék- és határidő-napló.

A „PÁRISI DIVAT“

legszebb magyar (heti) divatlapot előfizetőink fele árban kapják.

a „Pesti Hirlap“ nagy képes naptára.

Minden előfizetőnek — *még a legújabb belépőnek is*, ha legalább két hónapra fizet elő — *ingyen és bérmentve* küldi meg a lap kiadóhivatala ez idén is a *Pesti Hirlap 1896. évi díszes nagy naptárát*, mely minden egyéb naptárt *főlölegessé tesz* és felülmul minden más rendkívüli karácsonyi mellékletet, mert az előfizető *egész éven át hasznát veheti*.

A naptár *30 vagy is terjedelmű* s a tavalyinál még bővebb tartalmu.

A naptár *cimlapját* pompás kép díszíti, melyet *ROSKOVICS IGNÁC* jeles festőművész rajzolt.

A 9–10 ivnyi *szépirodalmi rész* a *Pesti Hirlap belső és külső munkatársainak* java dolgozatait tartalmazza, Ehez járul *33 képes oldal*, továbbá a) *naptári rész*, minden hónap mellé rovatos lappal, följegyzések számára; b) *budapesti cím- és névtár*; c) *fővárosi kalauz*, sok hasznos utmutatással; d) *mezőgazdasági tudnivalók* változatos összeállításban; e) *országos- és hetivásárok* legteljesebb jegyzéke; f) *sorsolási naptár, bélyegfokozati és pénzátszámítási táblázatok* stb.

Ennél teljesebb és gazdagabb tartalmu naptár ma valóban nem készül hazánkban.

A Pesti Hirlap előfizetési ára:

Egész évre 14 frt. | Fél évre 7 frt. | Negyed évre 3 frt 50 kr. | Egy óra 1 frt 20 kr.

A Pesti Hirlap és Párisi Divat:

Egész évre 18 frt. | Fél évre 9 frt. | Negyed évre 4 frt 40 kr.

Mutatványszámokat kívánatra ingyen és bérmentve küld a

„PESTI HIRLAP“ és „PÁRISI DIVAT“ kiadóhivatala

Budapest, V. ker., Váci-körut 78. ss.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, Főtér, a főpostával szemben.